Gezondheidsraad **Voorzitter**
Health Council of the Netherlands

Aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Dr. A. Klink
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Onderwerp : Griepvaccinatie bij ouderen
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : U 1171/JAK/ns
Bijlagen :
Datum : 4 oktober 2007

Geachte minister,

Recent is onrust ontstaan na publicatie van een wetenschappelijk artikel in het tijdschrift *Lancet Infectious Diseases*.[1] De auteurs van het artikel hebben het gepubliceerde onderzoek naar de effecten van griepvaccinatie op een rijtje gezet. Zij menen dat het positieve effect van griepvaccinatie van ouderen voor een groot deel wordt veroorzaakt doordat vooral gezonde en niet de meest kwetsbare ouderen zich laten vaccineren en doordat in het onderzoek algemene eindpunten, bijvoorbeeld sterfte door welke oorzaak dan ook, worden gebruikt. In hun conclusie trekken de auteurs het nut van griepvaccinatie van ouderen in twijfel. Omdat eerder dit jaar de Gezondheidsraad u heeft geadviseerd de jaarlijkse vaccinatie van ouderen te handhaven (en zelfs uit te breiden tot mensen van 60 jaar en ouder)[2] en omdat de jaarlijkse vaccinatiecampagne binnenkort van start gaat lijkt het mij goed op deze berichten te reageren.

In 2003 noemde het College van zorgverzekeringen de jaarlijkse griepvaccinatie in Nederland, georganiseerd in het Nationaal Programma Griep preventie, succesvol.[3] De laatste jaren heeft onderzoek, uitgevoerd door verschillende Nederlandse groepen, de waarde van griepvaccinatie laten zien. Uit één van deze onderzoeken blijkt dat herhaalde jaarlijkse vaccinatie een verminderde sterfte van gevaccineerde ouderen geeft van 28 procent.[4] Uit een ander onderzoek komt naar voren dat vaccinatie van risicogroepen, ook van ouderen, leidt tot een sterke afname in ziekenhuisopnames en sterfte (bij ouderen respectievelijk 48 en 50 procent).[5] Ook zijn er in Nederland geen aanwijzingen voor een relatief geringe deelname van ouderen met verhoogd risico aan het programma.[4]

In het artikel in de *Lancet Infectious Diseases* wordt een eerder Nederlands onderzoek naar de effecten van griepvaccinatie geciteerd.[6,7] Het betreft een gerandomiseerd placebo-gecontroleerd dubbelblind onderzoek, waaraan wel degelijk een groep ouderen met een verhoogd risico heeft

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoon (070) 340 7448
E-mail: andre.knottnerus@gr.nl

Postadres
Postbus 16052
2500 BB Den Haag
Telefax (070) 340 75 23
www.gr.nl

Gezondheidsraad **Voorzitter**
Health Council of the Netherlands

Onderwerp : Griepvaccinatie bij ouderen
Ons kenmerk : U 1171/JAK/ns
Pagina : 2
Datum : 4 oktober 2007

deelgenomen en waarin is gekozen voor specifieke eindpunten zoals serologisch bevestigde griep of ziekte door griep. In dit onderzoek bleek vaccinatie van ouderen het optreden van griep te halveren.

Uit het feit dat vaccinatie in het laatstgenoemde Nederlandse onderzoek het optreden van griep halveert en niet totaal laat verdwijnen blijkt al dat het vaccin niet perfect is. Een effectiever vaccin zou dan ook welkom zijn. Vaccinatie is en blijft van groot belang, ook van hoogbejaarden, bij wie door de toenemende prevalentie van risicofactoren ook een niet ideaal vaccin al veel extra ziekte en sterfte door griep tegengaat. Vaccinatie is de enige maatregel die we kunnen nemen en het programma in Nederland is relatief zeer succesvol. Het zou ten onrechte zijn als het vertrouwen in dat programma, en daarmee de vaccinatiegraad onder ouderen, zou afnemen. Ook de auteurs van het artikel in de de *Lancet Infectious Diseases* pleiten overigens voor voortzetting van vaccinatie van ouderen tegen griep.[1]

Heden verscheen er in de *New England Journal of Medicine* een publicatie over onderzoek naar het effect van griepvaccinatie bij ouderen in de Verenigde Staten.[8] Ook in dit onderzoek blijkt vaccinatie te leiden tot een afname in ziekenhuisopnames en sterfte als gevolg van griep. Daarbij waren er, ook bij nauwkeurige analyse, geen aanwijzingen voor een preferentiële vaccinatie van vooral gezonde ouderen.

Samenvattend: de recente publicatie in the Lancet Infectious Diseases doet niet af aan het grote belang van het tegen griep vaccineren van ouderen, al dan niet met risicofactoren.

Met vriendelijke groet,

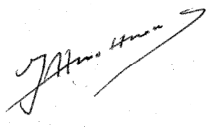

Prof. dr. J.A. Knottnerus

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoon (070) 340 7448
email: andre.knottnerus@gr.nl

Postadres
Postbus 16052
2500 BB Den Haag
Telefax (070) 340 75 23

Gezondheidsraad **Voorzitter**
Health Council of the Netherlands

Literatuur

1 Simonsen L, Taylor RJ, Viboud C, Miller MA, Jackson LA. Mortality benefits of influenza vaccination in eldery people: an ongoing controversy. Lancet 2007; 7: 658-66.

2 Gezondheidsraad, commissie griepvaccinatie: herzieningindicatiestelling. Griepvaccinatie: herziening van de indicatiestelling. Den Haag: Gezondheidsraad; 2007: 2007/09.

3 College voor zorgverzekeringen. Nationaal Programma Griepppreventie: het succes van de griepprik. Diemen: College voor zorgverzekeringen; 2003: 162.

4 Voordouw AC, Sturkenboom MC, Dieleman JP, Stijnen T, Smith DJ, van der LJ e.a. Annual revaccination against influenza and mortality risk in community-dwelling elderly persons. JAMA 2004; 292: 2089-95.

5 Hak E, Buskens E, Van Essen GA, de Bakker DH, Grobbee DE, Tacken MA e.a. Clinical effectiveness of influenza vaccination in persons younger than 65 years with high-risk medical conditions: the PRISMA study. Arch Intern Med 2005; 165: 274-80.

6 Govaert TM, Thijs CT, Masurel N, Sprenger MJ, Dinant GJ, Knottnerus JA. The efficacy of influenza vaccination in elderly individuals. A randomized double-blind placebo-controlled trial. JAMA 1994; 272: 1661-5.

7 Govaert TM, Sprenger MJ, Dinant GJ, Aretz K, Masurel N, Knottnerus JA. Immune response to influenza vaccination of elderly people. A randomized double-blind placebo-controlled trial. Vaccine 1994; 12: 1185-9.

8 Nichol KL, Nordin JD, Nelson DB, Mullooly JP, Hak E. Effectiveness of influenza vaccine in the community-dwelling elderly. N Engl J Med 2007; 357: 1373-81.

Bezoekadres
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag
Telefoon (070) 340 7448
email: andre.knottnerus@gr.nl

Postadres
Postbus 16052
2500 BB Den Haag
Telefax (070) 340 75 23